

II

(EÜ asutamislepingu / Euratomi asutamislepingu kohaselt vastu võetud aktid, mille avaldamine ei ole kohustuslik)

OTSUSED

KOMISJON

KOMISJONI OTSUS,

24. aprill 2007,

riigiabi kohta, mida Sloveenia rakendab oma õigusaktide raames kvalifitseeritud energiatootjate suhtes (nr C 7/2005)

(teatavaks tehtud numbri K(2007) 1181 all)

(Ainult sloveenikeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

(2007/580/EÜ)

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON,

Malta Vabariigi, Poola Vabariigi, Slovaki Vabariigi, Sloveenia Vabariigi, Tšehhi Vabariigi ja Ungari Vabariigi Euroopa Liiduga ühinemise lepingu IV lisa lõike 3 alalõike 1 punktis c sätestatud menetlusele. Teatis registreeriti riigiabi juhtumina nr SI 7/03.

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 88 lõike 2 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles vastavalt nimetatud artiklitele kutsunud huvitatud isikuid üles esitama märkusi, ⁽¹⁾

ning arvestades järgmist:

1. MENETLUS

(1) Komisjonis 1. oktoobril 2003 registreeritud kirjaga edastas Sloveenia programmi Sloveenia Vabariigi elektri- jaamade luhtunud kulude katmiseks vastavalt Eesti Vabariigi, Küprose Vabariigi, Leedu Vabariigi, Läti Vabariigi,

(2) Järgneva kirjavahetuse käigus selgus, et kaks menetluse asjaolude kirjelduses mainitud elektri- jaama on abi saanud ka teisest riigiabi kavast. Nimetatud teine riigiabi kava (edaspidi „kava”) on komisjonis registreeritud 6. detsembril 2004 riigiabi juhtumina nr NN 80/04.

(3) Komisjon kahtleb tema käsutuses oleva teabe põhjal abikava teatavate osade kokkusobivuses ühisturuga. Sellega seoses võttis komisjon 2. veebruaril 2005 vastu otsuse algatada EÜ asutamislepingu artikli 88 lõike 2 kohane ametlik uurimismenetlus (edaspidi „uurimismenetluse algatamise otsus”) ning kutsus Sloveeniat esitama märkusi. Ametliku uurimismenetluse algatamise otsus avaldati 15. märtsil 2005 *Euroopa Liidu Teatajas*. ⁽²⁾ Kõiki huvitatud isikuid kutsutakse üles esitama oma märkused ühe kuu jooksul alates avaldamise kuupäevast.

⁽¹⁾ ELT C 46, 22.2.2005, lk 3.

⁽²⁾ ELT C 63, 15.3.2005, lk 2.

- (4) 11. märtsil 2005. aasta kirjaga, mis registreeriti 14. märtsil 2005, esitas Sloveenia oma märkused seoses ametliku uurimismenetluse algatamise otsuses tõstatatud kahtlustega. 25. aprillil 2005, 11. juulil 2005, 23. novembril 2005 ja 22. juunil 2006 saatis komisjon Sloveeniale täiendavaid küsimusi, millele vastati vastavalt 14. juuni 2005. aasta kirjaga, mis registreeriti komisjonis samal kuupäeval, 20. septembri 2005. aasta kirjaga, mis registreeriti komisjonis samal kuupäeval, 31. jaanuari 2006. aasta kirjaga, mis registreeriti komisjonis samal kuupäeval, ja 7. juuli 2006. aasta kirjaga, mis registreeriti komisjonis 14. juulil 2006.

arvatud üle 10 MW võimsusega munitsipaalsoojusjaamad ja üle 1 MW võimsusega tööstuslikud soojusjaamad;

- iii) Trbovlje termoelektrijaama (edaspidi „Trbovlje” jaam) tootmise see osa, kus kasutatakse kuni 15 % kodumaist primaarenergiat, et katta Sloveenia elektritarbimise vajadusi.

- (5) Komisjonile ei laekunud huvitatud isikutelt ühtegi märkust.
- (6) 25. oktoobril 2006 toimus komisjoni ja Sloveenia ametiasutuste vaheline tehniline nõupidamine, mille tulemusena edastas Sloveenia komisjonile täiendavat teavet 23. novembri 2006. aasta kirjaga, mis registreeriti komisjonis 24. novembril 2006.

2. ABIKAVA KIRJELDUS

- (7) Abikava käivitati 2001. aastal, et toetada Sloveenias elektri tootmist taastuvatest energiaallikatest ning soojus- ja elektrienergia koostootmist ja tagada elektrienergia tarnekindlus kodumaistest energiaallikatest.
- (8) Abikavast abi saamiseks peab Keskkonna-, ruumilise planeerimise ja energeetikaministeerium olema tootja nimetanud „kvalifitseeritud tootjaks.”⁽¹⁾
- (9) Kvalifitseeritud tootja staatuse võib anda kolme liiki elektrienergiatootjatele:

- i) elektrijaamad, mis toodavad elektrit taastuvatest energiaallikatest, välja arvatud üle 10 MW võimsusega hüdroelektrijaamad;
- ii) tootjad, kes kasutavad üle keskmise energiatõhususega soojus- ja elektrienergia koostootmist, välja

- (10) Kvalifitseeritud tootjate turuosa Sloveenia elektritootmise turul oli 2003. aastal ligikaudu 11,2 %. Ilma Trbovlje jaama ja Ljubljana soojus- ja elektrijaamata oleks kvalifitseeritud tootjate turuosa 2,7 % juures.

- (11) Kvalifitseeritud tootjatel on õigus sellele, et võrguoperaator, kellega nad on ühendatud, ostab kogu nende toodangu kindlaksmääratud hinnaga, mille riik igal aastal läbi vaatab. See hind on turuhinnast kõrgem. Kvalifitseeritud tootjad võivad elektrit müüa ka turul otse, millisel juhul on neil õigus riigilt saada preemiat, mis katab erinevuse tulu vahel, mille nad oleksid saanud elektri müümisel otse oma võrguoperaatorile, ja tulu vahel, mille nad turul tegelikult teenisid.

- (12) Võrguoperaatorid katavad ostukohustusest tekkinud kahju seadusega kehtestatud fondist tehtavate maksetega. Fondi vahendeid kasutatakse ka nendele kvalifitseeritud tootjatele preemiate maksmiseks, kes otsustavad elektrit turul müüa. Fondi saadakse vahendeid elektritarbimisele kehtestatud maksutaolistest lõivudest, mida maksavad kõik elektritarbijad Sloveenias.

3. MENETLUSE ALGATAMISE OTSUSES TÕSTATATUD KAHTLUSED

- (13) Komisjon jõudis tema käsutuses oleva teabe analüüsimisel esialgsele järeldusele, et toetus oli riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses, sest asjaomase määratluse neli kumulatiivset kriteeriumi oli täidetud.

- (14) Komisjon kahtles ka selles, kas abikava on ühisturuga kokkusobiv.

⁽¹⁾ Määrus, milles käsitletakse elektrienergia kvalifitseeritud tootja staatuse saamist (Sloveenia ametlik väljaanne nr 29/01 ja 99/01).

- (15) Komisjon analüüsis juhtumit esialgu vastavalt ühenduse suunistele keskkonnakaitseks antava riigiabi kohta ⁽¹⁾ (edaspidi „keskkonnasuunisted“). Analüüsi tulemusena tekkis kahtlus, et abi ei ole nende suunistega kooskõlas, eriti taastuvat energiat kasutavate tootjate ja efektiivse soojus- ja elektrienergia koostootmise määratluse osas, samuti riigiabi määra osas, võrreldes tootmise käigus tekkiva tegeliku ülekuluga.

- (16) Teiseks analüüsis komisjon nimetatud abi lähtuvalt komisjoni teatisest, mis käsitleb luhtunud kuludega seotud riigiabi analüüsimise metoodikat ⁽²⁾ (edaspidi „metoodika“). Analüüsi tulemusel tekkis kahtlus, et abikava ei ole nimetatud metoodikaga kooskõlas. Täpsemalt tuvastas komisjon, et abi mahtude arvutamisel kasutatud metoodika ei võimaldanud määratlada abi mahtu iga elektrienergia kohta eraldi, mis on komisjoni metoodika kohaselt kohustuslik.

- (17) Kolmandaks analüüsis komisjon abi kui hüvitist üldist majandushuvi pakkuva teenusega seotud kulude katmiseks. Analüüsi tulemusena tekkis kahtlus, et abi ei ole kohaldatav, sest komisjon ei suutnud enamuse abisaajate puhul piisava täpsusega tuvastada, millist üldist majandushuvi pakkuvat teenust nad osutasid ning ainsa abisaaja puhul, kus see teenus suudeti täpselt määratlada, ei olnud komisjonil võimalik kindlaks määrata hüvitise proportsionaalset mahtu.

- (18) Komisjon on arvamusel, et abi rahastamine elektritarbijatele kehtestatud maksulaadse lõivu kaudu ei ole kooskõlas EÜ asutamislepingu artiklitega 25 ja 90.

4. HUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSED

- (19) Pärast menetluse algatamise otsust ei laekunud komisjonile huvitatud isikutelt ühtegi märkust.

⁽¹⁾ EÜT C 37, 3.2.2001, lk 3.

⁽²⁾ Vastu võetud komisjonis 26.7.2001. Leiab konkurentsi peadirektoraadi veebilehe järgmiselt aadressilt: http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/stranded_costs_en.pdf
Edastatud liikmesriikidele kirja teel, viitenumber SG(2001) D/290869, 6.8.2001.

5. LIIKMESRIIKIDE ESIALGSED MÄRKUSED

- (20) 11. märtsil 2005. aasta kirjaga, mis registreeriti 14. märtsil 2005, esitas Sloveenia oma märkused seoses menetluse algatamise otsuses tõstatatud kahtlustega. Nendes märkustes käsitleti ainult riigiabi määratlust ja maksutaolise lõivu mõistet.

5.1. Riigiabi olemasolu

- (21) Sloveenia märkis, et Sloveenia jaotusettevõtjad ei kuulu 100 % riigile. Sloveenia väitel kuuluvad operaatorid riigi (ligikaudu 80 % osalus) ja erakapitali investeerimisfondide ning muude ettevõtjate (ligikaudu 20 % osalus) omandisse. Lisaks ei tehta Sloveenia õigusaktides ostukohustuse kava puhul mingit vahet riigi ja eraomandisse kuuluvate operaatorite vahel. Energiaseaduse ⁽³⁾ kohaselt ei pea operaator tingimata kuuluma riigi omandisse, vaid võib kuuluda kas era- või riigiomandisse.

- (22) Sloveenia on arvamusel, et asjaolu, et riigi omandisse kuuluv mingi konkreetne üksus osaleb ostukohustuse kavas, ei viita sellele, et tegemist on riigiabiga. Viidati Euroopa Kohtu 13. märtsi 2001. aasta otsusele kohtuasjas C-379/98.

- (23) Lisaks väidab Sloveenia, et kvalifitseeritud tootjatelt elektri ostmise süsteem, mis on sätestatud Sloveenia õigusaktides, on väga sarnane komisjonis uuritud teiste kavadega, nt juhtumid NN 27/2000 ja NN 68/2000, ⁽⁴⁾ mille puhul komisjon leidis, et riigiabi ei olnud kaasatud. Sloveenia väitel leidis komisjon otsuses nende kahe juhtumi kohta, et kõnealuste juhtumite puhul ei olnud riigi vahendeid kaasatud, sest ostukohustus oli pandud nii mitmetele era- kui riiklikele võrguoperaatoritele. Seega ei saa asjaomaseid õigusakte ehk juhtumeid käsitleda selliselt, nagu oleks riigi ressursid olnud kaasatud.

- (24) Võttes arvesse eespool esitatud kaalutlusi ja praegu kehtivat süsteemi, leidis Sloveenia, et asjaomaste üksuste omandiküsimus ei saa vahendite olemust muuta, kui sellised vahendid ei tule riigi ressurssidest.

⁽³⁾ Sloveenia ametlik väljaanne nr 79/1999 ja 51/2004.

⁽⁴⁾ Mõlema juhtumi puhul EÜT C 164, 10.7.2002, lk 3.

- (25) Lisaks ei moodusta Sloveenia väitel riigi osalusega äriühingule tehtavad kohustuslikud maksed riigiabi, kui asjaomasel äriühingul puudub õigus neid rahalisi vahendeid vabalt kasutada. Ostukohustuse puhul on abikava rahastamise allikaks võrgu kasutamise eest makstav tasu, mida maksavad kõik elektritarbijad, ning millest ühe osa saavad võrguoperaatorid erikontole varem kindlaks määratud otstarbeks.

5.2. Maksutaoline lõiv

- (26) Sloveenia märkis, et ostukohustuse kava rahastatakse osaliselt võrgu kasutamise eest võetavast tasust, mida maksavad kõik elektritarbijad ühtsetel ja varem kindlaksmääratud tingimustel. Võrgu kasutamise eest võetava tasu osad määrab kindlaks energiaagentuur (energiaturu reguleerija) ja valitsus. Hinnaerinevused kaetakse sel viisil, et võrguoperaatorid ostavad elektrit varem kindlaksmääratud hinnaga ja müüvad seda turuhinnaga. Kõik tekkivad kahjud kaetakse võrgu kasutamise tasu teatavast osast. Seega ei saa ostukohustusega operaatorid rahalisi vahendeid riigilt, vaid võrgu kasutamise tasu teatavast osast.
- (27) Operaatorid peavad kõnealused rahalised vahendid paigutama erikontole. Rahalisi vahendeid kasutatakse ka täiendavate preemiate maksmiseks, kui kvalifitseeritud tootjad müüvad osa elektrist iseseisvalt või vahendaja kaudu.
- (28) Sloveenia väitis, et abikava ei hõlma riigi vahendeid ega muid vahendeid, mille kaudu riigi vahendite edastamine võiks toimuda. Abikava rahastamise ressursse ei saa lugeda maksutaolistest lõivudest tulenevateks, sest need ei ole pärit riigi eelarvest ning neid ei saa ka riigiga seostada.

6. TÄIENDAV TEAVE, MILLE SLOVEENIA ESITAS

- (29) Edasise kirjavahetuse käigus edastas Sloveenia komisjonile täiendavat teavet ja abikava alusel võetud kohustused.

Taastuvad energiaallikad

- (30) Sloveenia esitas uut üksikasjalikku teavet abikava keskkonnamäärade eesmärkide kohta. Esiteks loodi abikava

selleks, et aidata kaasa üldiste keskkonnapoliitika eesmärkide saavutamisele:

i) tõhusam energiakasutus;

ii) ühenduse energiabilansis taastuvate energiaallikate osakaalu suurendamine 8,8 protsendilt 2001. aastal 12 protsendile 2010. aastaks.

- (31) Need eesmärgid sisaldavad ka elektri- ja soojusenergia koostootmise ja taastuvate energiaallikate kasutamise eesmärgi, mis mõlemad kuuluvad elektrienergia ostukavasse. Need eesmärgid on muu hulgas kooskõlas 27. septembri 2001. aasta Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2001/77/EÜ (taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia kasutamise edendamise kohta elektrienergia siseturul) ⁽¹⁾ Sloveenia jaoks seatud eesmärkidega. Direktiiviga 2001/77/EÜ seatakse liikmesriikidele soovituslikud eesmärgid. Sloveenia puhul on eesmärgiks seatud, et taastuvatest energiaallikatest toodetud elektri osakaal peaks 2010. aastaks elektritarbimisest moodustama 32,6 %.

- (32) Abikava raames ostetakse elektrit 434 elektrijaamast, millest 430 on ühendatud jaotusvõrku ja neli ülekandevõrku. Rohkem kui 90 % jaotusvõrku ühendatud elektrijaamadest on hüdroelektrijaamad, ülejäänud osa moodustavad biomassi- ja päikeseenergia jaamad ning elektri- ja soojusenergia koostootmisjaamad.

- (33) Abikava on kehtinud alates hindade kehtestamise ja kvalifitseeritud elektritootjatelt elektri ostmise eeskirju käsitleva määruse ⁽²⁾ jõustumisest 4. aprillil 2002.

- (34) Kvalifitseeritud elektrijaamade ja võrgu- või süsteemiooperaatorite vahel praegu kehtivad elektrienergia ostulepingud on sõlmitud kümneks aastaks.

- (35) Sloveenia selgitas, et vastavalt 1999. aasta energiaseaduse artiklile 4 määratletakse taastuvaid energiaallikaid direktiivi 2001/77/EÜ sätete kohaselt.

⁽¹⁾ EÜT L 283, 27.10.2001, lk 33.

⁽²⁾ Sloveenia ametlik väljaanne nr 25/02.

- (36) Abikava peamine eemärk on tagada uute kvalifitseeruvate elektrijaamaprojektide arendamiseks ja rakendamiseks vajalikud majandustingimused. Ostuhindade kindlaksmääramisel eri liiki kvalifitseeruvate elektrijaamade jaoks kasutati iga kvalifitseeruva elektrijaama puhul (arvestades primaarenergia allikat ja suurust) kuluanalüüsi, et tagada vähemalt minimaalne tulu, mis on vajalik uute investeringute tegemiseks. Abi- või preemiasumma määratakse kindlaks vahena elektri ühtse iga-aastase ostuhinna ja keskmise turuhinna vahel. Kui turuhind kasvab, vähendatakse vastavalt preemiaid.
- (37) Allpool esitatud tabelis võrreldakse kvalifitseeritud tootjate tootmiskulusid, võttes arvesse elektrijaama tehnoloogiat ja suurust, abikavas pakutavate preemiatega. Keskmise turuhinnana on tabelis kasutatud 8 SIT/kWh. Seda tuleks kasutada ainult võrdlemiseks, sest kui turuhinnad tõusevad, vähendatakse vastavalt preemiaid.
- (38) Kõikidel juhtudel on tootmiskulud suuremad kui keskmine turuhind ja kvalifitseeritud tootjate kava kohane tagatud ühtne ostuhind.

Tabel 1

Kvalifitseeritud elektrijaamade tootmiskulude võrdlus abikava kohase ostuhinnaga

Kvalifitseeritud elektrijaama liik, võttes arvesse primaarenergia allikat		Võimsus	Tootmiskulud	Vahe	Preemia
	Suurus	[kW]	[SIT/kWh]	[SIT/kWh]	[SIT/kWh]
Hüdroelektrijaamad	Kuni 1 MW	100	15,53	7,53	6,75
	1 MW kuni 10 MW	3 000	14,33	6,33	6,23
Biomassi energiajaamad	Kuni 1 MW	600	24,80	16,80	8,69
	Üle 1 MW	1 500	18,18	10,18	8,17
Tuuleenergiajaamad	Kuni 1 MW	100	23,28	15,28	6,55
	Üle 1 MW	20 000	15,49	7,49	6,05
Maasoojuse energiajaamad		3 000	14,59	6,59	6,05
Päikeseenergia jaamad	kuni 36 kW	36	175,26	167,26	81,67
	Üle 36 kW	100	122,58	114,58	7,46
Muud kvalifitseeritud elektritootjad (biogaas)		120	30,39	22,39	20,97
Kvalifitseeritud elektritootjad või olmejäätmeid kasutavad soojusjaamad	Kuni 1 MW	100	13,97	5,97	4,74
	1 MW kuni 10 MW	3 000	12,08	4,08	3,87
Soojusjaamad, kus kasutatakse soojus- ja elektrienergia koostootmist kaugküttejaama jaoks	Kuni 1 MW	700	16,54	8,54	5,9
	1 MW kuni 10 MW	3 000	14,56	6,56	5,38
Tööstuse soojusjaamad soojus- ja elektrienergia koostootmise võimalusega	Kuni 1 MW	700	14,95	6,95	4,83

NB. Turuhinnana on kasutatud SIT 8/kWh.

- (39) Kuluanalüüsist ja järgmises tabelis esitatud kvalifitseeritud elektrijaamu hõlmavast majandusarvestusest nähtub, et abikava raames kohaldatavate ostuhindade neto nüüdisväärtus ei ole suurem ükskõik millise kvalifitseeritud elektrijaama kõigi investeerimiskulude neto nüüdisväärtusest.

Tabel 2

Ostuhindade neto nüüdisväärtuse võrdlus kvalifitseeritud elektrijaamade investeerimiskuludega

Kvalifitseeritud elektrijaama liik, võttes arvesse primaar-energia allikat		Võimsus	Prognoositud aasta-käive	Investeeringutega seotud erikulud	Investeeringud	Aasta-preemia	Preemia – investeerimiskulud (neto nüüdisväärtus)
	Suurus	[kW]	[MWh]	[SIT/kW]	[SIT miljonit]	[SIT miljonit]	[SIT million]
Hüdroelektrijaamad	Kuni 1 MW	100	456	480 000	48	2,9	– 21,0
	1 MW kuni 10 MW	3 000	10 656	380 000	1 140	63,1	– 549,1
Biomassi energiajaamad	Kuni 1 MW	600	2 725	990 000	594	22,5	– 369,3
	Üle 1 MW	1 500	6 813	660 000	990	52,9	– 492,1
Tuuleenergiajaamad	Kuni 1 MW	100	187	341 000	34	1,2	– 22,2
	Üle 1 MW	20 000	40 800	253 000	5 060	234,5	– 2 802,2
Maasoojusenergia jaamad		3 000	20 736	715 000	2 145	119,2	– 1 029,1
Päikeseenergia jaamad	kuni 36 kW	36	34	1 430 000	52	2,7	– 26,2
	Üle 36 kW	100	116	1 210 000	121	0,8	– 105,4
Muud kvalifitseeritud elektritootjad (biogaas)		120	628	913 000	110	12,5	– 1,0
Kvalifitseeritud elektritootjad või olmejäätmeid kasutavad soojusjaamad	Kuni 1 MW	100	624	319 000	32	2,8	– 7,0
	1 MW kuni 10 MW	3 000	19 728	286 000	858	72,5	– 212,0
Soojusjaamad, kus kasutatakse soojus- ja elektrienergia koostootmist kaugküttejaama jaoks	Kuni 1 MW	700	2 496	198 000	139	16,1	– 16,0
	1 MW kuni 10 MW	3 000	10 698	165 000	495	63,0	– 19,3
Tööstuse soojusjaamad soojus- ja elektrienergia koostootmise võimalusega	Kuni 1 MW	700	3 135	187 000	131	2,5	– 5,0

NB. Vastavalt ostumäärusele kohaldatakse 8 % amortisatsioonimäära, 15aastast perioodi ja ostuhinna või preemia vähendamist 5 % võrra viie aasta möödumisel ning 10 % võrra vähendamist 10 aasta möödumisel.

- (40) Iga üksiku kvalifitseeritud elektrijaama preemiad sisaldavad ka Sloveenia õigusaktidega ettenähtud kapitalitulu, mis võrdub riiklikest vahenditest tehtud investeeringute minimaalse 8 % diskontomääraga. Ostuhindade ja preemiate muutmatajätmine tähendab, et kõigi taastuvaid energiaallikaid kasutavate elektrijaamade praegune kapitalitulu on alla 8 %, mida on näha ka järgmises tabelis. Päikeseenergiajaamad, eelkõige väikese ja keskmise suurusega jaamad, ei saa preemiate tõttu kapitalitulu (negatiivne tulu).

Tabel 3

Kapitalitulu kvalifitseeritud elektrijaamade lõikes

Kvalifitseeritud elektrijaama liik primaarenergia allika lõikes		Võimsus	Premium	Preemias sisalduv kapitalitulu
	Suurus	[kW]	[SIT/kWh]	
Hüdroelektrijaamad	Kuni 1 MW	100	6,75	6,95 %
	1 MW kuni 10 MW	3 000	6,23	7,90 %
Biomassi energiajaamad	Kuni 1 MW	600	8,69	2,30 %
	Üle 1 MW	1 500	8,17	6,00 %
Tuuleenergiajaamad	Kuni 1 MW	100	6,55	0,40 %
	Üle 1 MW	20 000	6,05	6,35 %
Maasoojuse energiajaamad		3 000	6,05	7,30 %
Päikeseenergiajaamad	kuni 36 kW	36	81,67	– 1,4 %
	Üle 36 kW	100	7,46	– 15,0 %
Muud kvalifitseeritud elektritootjad (biogaas)		120	20,97	6,80 %
Kvalifitseeritud elektritootjad või olmejäätmeid kasutavad soojusjaamad	Kuni 1 MW	100	4,74	4,40 %
	1 MW kuni 10 MW	3 000	3,87	7,30 %
Soojusjaamad, kus kasutatakse soojus- ja elektrienergia koostootmist kaugküttejaama jaoks	Kuni 1 MW	700	5,9	0,49 %
	1 MW kuni 10 MW	3 000	5,38	4,20 %
Tööstuse soojusjaamad soojus- ja elektrienergia koostootmise võimalusega	Kuni 1 MW	700	4,83	– 0,1 %

NB. Kvalifitseeritud elektritootjatesse (vt tabel 2) tehtud investeeringute kapitalitulu on arvatud preemiate jooksvas väärtuses.

Soojus- ja elektrienergia koostootmine

- (41) Sloveenia selgitab, et soojus- ja elektrienergia koostootmisüksused on peamiselt varustatud gaasiturbiinidega, mille puhul on elektrienergia tootmise kasutegur vahemikus 37–40 % ja üldine kasutegur 80 %. Uute väiksemate turbiinide elektrienergia tootmise kasutegur on üle 30 % ja üldine kasutegur samuti üle 80 %. Arvestades, et tavaliste soojuselektrijaamade elektrienergia tootmise kasutegur Sloveenias on 31 % ringis, saab soojus- ja elektrienergia koostootmisüksustega saavutada olulise primaarenergia kokkuhoiu (15–25 %) ning soojust kasulikult ära kasutada.
- (42) Kvalifitseeritud elektri- ja soojusenergia koostootmisjaamade tootmistõhusus on kindlaks määratud selliselt, et see oleks vastavuses 11. veebruari 2004. aasta Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2004/8/EÜ soojus- ja elektrienergia koostootmise stimuleerimiseks siseturu kasuliku soojuse nõudluse alusel, millega muudetakse direktiivi 92/42/EMÜ. ⁽¹⁾
- (43) Sloveenia näitas, et elektrienergia tootmiskulud on kvalifitseeritud elektri- ja soojusenergia koostootmisjaamades igal juhul kõrgemad kui abikava kohane ostuhind, et preemiate neto nüüdisväärtus on investeerimiskuludest väiksem ning et tulu investeeringutelt on alla 4,20 % (vt kõigi eespool esitatud tabelite alumist kolme rida). Nendes arvutustes on arvesse võetud ka tulu soojuse kasutamisel.

⁽¹⁾ ELT L 52, 21.2.2004, lk 50.

Tarnekindlus

- (44) Sloveenias on elektrienergia tarnekindluse tagamiseks loodud üldise majandushuviga seotud teenus. Kooskõlas direktiivi 2003/54/EÜ artikli 11 lõikega 4 rajaneb kõnealune üldise majandushuviga seotud teenus elektrienergia tootmisel, milles kasutatakse kohalikke fossiilkütuste allikaid. Selleks kasutatakse igal aastal elektrienergia tootmiseks 600 000 tonni Sloveenia pruunsütt. Pruunsüsi on ainus fossiilkütuse allikas Sloveenias. Kuna pruunsütt on kõige paremini võimalik kasutada Trbovlje jaama ühes tootmisüksuses (TET2, mis asub pruunsöekaevanduse läheduses), lasub seega eespool osutatud nõude täitmise kohustus Trbovlje jaamal. Otsustati, et selle elektrienergia koguse võib osta tagatud ostusüsteemi kaudu.
- (45) Sellele vastav elektrikogus ostetakse hinnaga, mille asjaomased ametiasutused määravad kindlaks igal aastal, võttes samuti arvesse Trbovlje jaama elektrienergia tootmiskulusid. Kasumit ei ole ostuhinda arvestatud.
- (46) Sloveenia esitas järgmise tabeli, milles hinnatakse ettevõttele eelmistel aastatel antud abi suurust:

Tabel 4

Abi hinnanguline suurus

	7–12.2001	2002	2003	2004
Kogus (GWh)	254,3	562,2	563,4	563,0
Ostuhind (SIT/kWh)	17,00	15,36	15,34	16,59
Ostukulud (SIT, tuhandetes)	4 323 943	8 636 245	8 644 855	9 339 836
Müügihind (SIT/kWh)	7,13	5,97	7,60	7,71
Energiamüügi kulud (SIT, tuhandetes)	1 813 111	3 357 073	4 281 840	4 340 040
Abisumma (SIT, tuhandetes)	2 510 832	5 279 172	4 363 015	4 999 795
Abi osatähtsus (SIT/kWh)	9,87	9,39	7,74	8,88

- (47) Kohaliku pruunsöe kasutamine on põhimõtteliselt võimalik ka Šoštanj elektrijaamas, millel on viis üksust, millest kaks on uuemad ja varustatud suitsugaasipuhastusseadmetega. Ülejäänud kolm on vanemad üksused, millel puhastusseadmed puuduvad. Nendes üksustes põletatakse lähedalasuvast söekaevandusest saadavat sütt, teatavatel tingimustel võib seal põletada ka pruunsütt. Kahe uuema üksuse võimsust kasutatakse lähedalasuvast söekaevandusest saadava pruunsöe põletamisel täies ulatuses ära. Kõnealuse söekaevanduse võimsus rahuldab nende kahe üksuse vajadused. Pruunsöe põletamine oleks võimalik ainult kolmes vanemas üksuses, mida täisvõimsusel ei kasutata ning millel on praegu veel teatav varu. Selle valikuga kaasneksid aga järgmised riskused:
- i) pruunsöe raudteetransport Šoštanj jaama maksaks ligikaudu 5 euro/t. Võttes arvesse riiklikus energiabilansis kavandatud pruunsöe tootmist (600 000 t/aastas), maksaks transport 3 miljonit eurot aastas;
 - ii) söe põletamine suurendaks SO₂ heitkoguseid 30 000 tonni võrra aastas, sest Šoštanj jaama 1., 2. ja 3. üksuses ei ole suitsugaasipuhastusseadmeid ning Sloveeniast pärit pruunsöe väävlisisaldus on 2,2–2,5 %;
 - iii) võrreldes Trbovlje jaamaga on Šoštanj jaama 1., 2. ja 3. üksuse termodünaamiline kasutegur tunduvalt madalam. Trbovlje asemel elektrienergia tootmiseks vajaliku samasuguse hulga pruunsöe põletamisel Šoštanj kolmes üksuses suureneksid CO₂ heitkogused ligikaudu 15 %.
- Eespool osutatud põhjustel ei ole pruunsöe põletamine Šoštanj üksustes majanduslikult otstarbekas.

- (48) Ainus teine võimalus pruunsöe põletamiseks on Ljubljana soojus- ja elektrienergia koostootmisjaamas (TE-TOL), kus peamise energiaallikana kasutati kohalikku pruunsütt kuni aastani 2000. Kuna TE-TOLis puuduvad sisseehitatud suitsugaasipuhastusseadmed, ei ole seal Sloveenias pärit pruunsütt selle 2,2–2,5 % väävlisisalduse tõttu enam võimalik põletada. Sel põhjusel TE-TOL lõpetas ka kohaliku pruunsöe põletamise ning kasutab hoopis Indoneesiast imporditud tunduvalt madalama väävlisisaldusega (0,5 %) sütt. Seega puudub neil vajadus ka suitsugaasipuhastusseadmete järele. TE-TOLi üksuste varustamine suitsugaasipuhastusseadmetega ei oleks majanduslikult otstarbekas.
- (49) Sloveenia on seadnud eesmärgiks, et tarnekindluse tagamiseks antav riigiabi ei ületaks 15 % kogu primaarenergiast, mis on vajalik kalendriaasta jooksul Sloveenias tarbitava elektrienergia tootmiseks.

Abi kattumine

- (50) Ostukohustuse kavas on ette nähtud, et kvalifitseeritud tootja amortisatsioonikuludest tohib katta vaid teatava osa.
- (51) Eeskirjade kohaselt, milles käsitletakse vahendite eraldamist taastuvate energiaallikate kasutamise edendamiseks, tõhusaks energiakasutuseks ning soojus- ja elektrienergia koostootmiseks, ⁽¹⁾ on lubatud investeerimisabi anda taastuvaid energiaallikaid kasutavatele elektrijaamadele ning elektri- ja soojusenergia koostootmisjaamadele. Tõhusa energiakasutuse ja energiaressursside kasutamise uutes eeskirjades ⁽²⁾ on aga investeerimisabi sellistele elektrijaamadele välja jäetud. Erandeid on tehtud selliste elektrijaamade suhtes, mis ei ole riiklikku võrku ühendatud ja ei saa kavast abi, ning kuni 10 MW võimsusega elektrijaamade suhtes, mis kasutavad taastuvaid energiaallikaid ja uut või aegunud tehnoloogiat, mille puhul elektrienergia tootmise kõrge omahinna tõttu ei ole elektri ostuhind investeeringu kasumlikkuse tagamiseks piisavalt kõrge. Abikõlblik tehnoloogia määratakse kindlaks korrapäraselt toimuvate pakkumismenetluste käigus.
- (52) Abi kattumise vältimiseks on hindade kehtestamise ja kvalifitseeritud elektritootjatelt elektri ostmise eeskirju

käsitleva määruse artiklis 14 sätestatud, et kui kvalifitseeritud tootja saab ükskõik millist toetust elektrijaama ehitamiseks, vähendatakse tagatud müügihinda proportsionaalselt.

- (53) Selle artikli kohaselt peab kvalifitseeritud elektritootja oma võrguoperaatoriga elektrienergia ostulepingu allkirjutamisel teatama igasuguse toetuse summa, mille ta elektrijaamade ehitamiseks on saanud. Teatatud summa võetakse tagatud ostuhinna vähendamise arvutuste aluseks. Nimetatud sätete alusel vähendatakse elektrijaamade puhul (sõltuvalt elektrijaama liigist ja võimsusest) tagatud ostuhinda 5 % võrra iga 10 % saadud riigiabi kohta, võttes arvesse elektrijaama tehtud investeeringu summat.
- (54) Määruses sätestatakse, et kvalifitseeritud tootjate elektri täielik tagatud hind katab kõik püsi- ja muutuvkulud. Eeldatakse, et püsi- ja muutuvkulude suhe on 50:50.
- (55) Sloveenia on otsustanud vähendamiseeskirja täpsustada, et seda oleks võimalik täpsemini ja tehnoloogiast sõltuvalt püsi- ja muutuvkulude suhtes kohaldada.

Liikmesriigi kohustused

- (56) Sloveenia võttis kohustuse valmistada ette taastuvatest energiaallikatest pärit elektrienergiat ja soojus- ja elektrienergia koostootmist käsitlevate määruste muudatused, et muuta abikava praegust rahastamissüsteemi. Need muudatused tehakse, et viia abikava kooskõlla EÜ asutamislepingu artiklitega 25 ja 90:

- i) edaspidi jaotatakse abikava vahendeid ühe osamaksena pärast võrku ühendamist, olenemata tarvitava elektrienergia hulgast ja allikast. Ühekordse väljamakse kindlaksmääramisel võetakse arvesse selle ühenduse võimsust ja pinget, millega konkreetne tarbija või tarbijarühm on ühendatud;

⁽¹⁾ Sloveenia ametlik väljaanne nr 74/01.

⁽²⁾ Sloveenia ametlik väljaanne nr 49/03.

- ii) ajavahemikul Sloveenia ühinemisest Euroopa Liiduga kuni rahastamise hankimise uue korra kehtestamiseni tagab Sloveenia, et rohelise elektrienergia importijad saavad taotleda selle lõivu tagastamist, millega rahastatakse taastuvatest energiaallikatest elektrienergia tootmiseks antavat abi, tingimusel et nad suudavad tõendada, et import on tõepoolest rohelist päritolu. Imporditud elektrienergia roheline päritolu tõendamise dokumentide tingimused tuginevad eelkõige ühenduse päritolulagatiste süsteemile. Kunstlikult suurte deklaratsioonide vältimiseks, mille puhul ühenduse päritolulagatiste süsteem ei paku piisavat kaitset, kehtestatakse vajadusel piirangud, mille ulatuses tohib lõivu ühe edasimüüja kohta tagastada. Samasugune süsteem kehtestatakse ka elektri- ja soojusenergia koostootmisjaamades toodetava elektri suhtes, lähtudes ühenduse soojus- ja elektrienergia koostootmise päritolulagatiste süsteemist.

7. HINDAMINE

7.1. Olemasolevad elektrienergia tootmist käsitlevad ühenduse direktiivid

- (57) Elektrienergia tootmist reguleerivad mitmed ühenduse direktiivid, sealhulgas eelkõige direktiivid 2003/54/EÜ, 2001/77/EÜ ja 2004/8/EÜ.
- (58) Direktiivi 2003/54/EÜ artikli 3 lõikes 2 on sätestatud: „Liikmesriigid võivad asutamislepingu asjakohaseid sätteid, eelkõige artiklit 86 täielikult arvesse võttes ja üldist majandushuvi silmas pidades kehtestada elektrisektori ettevõtjatele avalike teenuste osutamise kohustused, mis on seotud turvalisusega, sealhulgas varustuskindlusega, tarnete korrapärasuse, kvaliteedi ja hinnaga ning keskkonnakaitsega, sealhulgas energiatõhusus ja kliimakaitse.”
- (59) Direktiivi 2003/54/EÜ artikli 11 lõikes 4 on sätestatud: „Liikmesriik võib tarnekindluse huvides nõuda, et võrgujärjekorras eelistataks elektrijaamu, kus kasutatakse kohalikke primaarenergia allikaid, igas kalendriaastas kuni 15 % ulatuses kogu primaarenergiast, mis on vajalik asjaomases liikmesriigis tarbitava elektrienergia tootmiseks.”
- (60) Direktiivis 2001/77/EÜ määratakse kindlaks taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia kasutamise siseriiklikud soovituslikud eesmärgid. Lisaks on nimetatud direktiivi artiklis 3 sätestatud:
- energia suuremat tarbimist vastavalt lõikes 2 nimetatud siseriiklikele soovituslikele eesmärkidele. Kõnealused meetmed peavad olema saavutatava eesmärgiga proportsionaalsed.
2. Liikmesriigid koostavad ja avaldavad hiljemalt 27. oktoobril 2002. aastal ning seejärel iga viie aasta tagant aruande, milles määratakse kindlaks taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia kasutamise siseriiklikud soovituslikud eesmärgid elektritarbimise protsendimäärana järgmiseks kümneks aastaks. Aruandes kirjeldatakse lühidalt ka riigi tasandil kõnealuste siseriiklike soovituslike eesmärkide saavutamiseks võetavaid või kavandatavaid meetmeid. Kõnealuste eesmärkide seadmisel aastani 2010 liikmesriigid:
- arvestavad lisas esitatud kontrollväärtusi,
- tagavad ülesannete vastavuse kõigile kliimamuutustega seotud siseriiklikele kohustustele, mis ühendus on võtnud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni Kyoto protokoll kohaselt.”
- (61) Ühinemislepinguga muudetud direktiivi 2001/77/EÜ lisas on sätestatud Sloveenia siseriiklik soovituslik eesmärk 33,6 %.

7.2. Rohelise elektrienergia tootjatele ning soojus- ja elektrienergia koostootmisjaamadele antava abi hindamine

7.2.1. Abi olemasolu EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses

- (62) Meetme käsitlemiseks riigiabina EÜ asutamislepingu artikli 81 lõike 1 tähenduses peab meede andma teatava konkreetse konkurentsieelise, mõjutama või ähvardama mõjutada konkurentsi ja liikmesriikidevahelist kaubandust ning hõlmama riigi ressursse.
- (63) On selge, et abikava on eriline, sest see on suunatud ainult teatavatele konkreetsetele elektrijaamadele. Samuti on selge, et abikavaga antakse eelis kõnealustele elektrijaamadele, sest süsteemi eesmärk on võimaldada neil elektrit müüa turuhinnast kõrgema hinnaga.

„1. Liikmesriigid võtavad asjakohased meetmed, et soodustada taastuvatest energiaallikatest toodetud elektri-

- (64) Elektrienergiat vahetatakse liikmesriikide vahel. Direktiiviga 2003/54/EÜ viiakse lõpule elektrienergia siseturu loomine, mis algatati direktiiviga 96/92/EÜ. Sloveenia elektrivõrk on ühendatud eelkõige Austria ja Itaalia elektrivõrkudesse. Sloveenia vahetab elektrienergiat oma naabritega. Näites 2004. aastal importis Sloveenia elektrienergiat 6 314 GWh ning eksportis 7 094 GWh. ⁽¹⁾ Seega mõjutab meede liikmesriikidevahelist kaubandust.
- (65) Samuti märgib komisjon, et Sloveenia ei vaidlustanud ühegi eespool nimetatud kolme kriteeriumi täitmist.
- (66) Neljanda kriteeriumi puhul, mis hõlmas riigi ressursside kasutamist, ei ole komisjon nõus Sloveenia väitega, et kasutatud süsteem on samaväärne sellega, mida Euroopa Kohus uuris *PreussenElektra* juhtumi puhul.
- (67) Nimetatud kaks süsteemi erinevad rahastamismehhanismide poolest. *PreussenElektra* puhul rahastati soodustariifi otse eraelektritarneettevõtjate kaudu, kes pidid elektrienergia ostmata taastuvaid energiaallikaid kasutatavalt elektrienergia tootjalt turuhinnast kõrgema hinnaga. Praegusel juhul aga rahastatakse soodustariifi kasutamisest tekkinud kulusid maksutaolise lõivu kaudu.
- (68) Sellega seoses võtab komisjon arvesse asjaolu et seda abikava rahastatakse riigi kehtestatud lõivust saadava tulu kaudu. Erinevalt *PreussenElektra* juhtumist kantakse seejärel lõivust saadav tulu riigiasutuste hallatavale kontole. Riigiasutused jaotavad kontrol olevaid ressursse seadusega kindlaksmääratud jaotuskava alusel.
- (69) Väljakujunenud tava kohaselt käsitleb komisjon sellistest lõivudest saadavat tulu riigi ressurssidena. ⁽²⁾ See tava on kooskõlas Euroopa Kohtu pretsedendiõigusega, mille kohaselt riigi kehtestatud lõivudelt saadav tulu, mis kantakse riigi hallatavate vahendite hulka ja mida kasutatakse teatavate ettevõtjate edendamiseks, loetakse riigi ressurssideks. (Näiteks vt Euroopa Kohtu otsuseid kohtuasjades C-173/73 ⁽³⁾ ja C 78/79). ⁽⁴⁾
- (70) *Pearle* otsuses ⁽⁵⁾ leidis kohus, et ettevõtjate ühenduse poolt selle liikmetele kehtestatud maksutaolisest maksust saadavat tulu ei saa käsitleda riigi ressurssidena. Lõivu otsustasid kehtestada optikasektori spetsialistidest koosnev ettevõtjate ühendus kõigile sinna kuuluvatele liikmetele. Seda lõivu kasutati reklaamikampaania rahastamiseks, mis oli mõeldud optikasektori ehk siis lõivumaksjate endi tutvustamiseks.
- (71) Kohus otsustas, et meede ei ole käsitletav riigiabina, sest otsust lõivu kehtestamise kohta ei teinud riik ja lõivust saadud tulu ei olnud pärit riigi ressurssidest.
- (72) Erinevalt kohtus uuritud süsteemist on käesoleva juhtumi puhul riigi roll väga selge, sest riik kehtestab seadusega ettenähtud lõivu ise.
- (73) Vahendite päritolu kohta märgib komisjon, et võrreldes eespool nimetatud kohtuotsusega on käesoleva juhtumi puhul vahendite päritolu erinev, sest vahendeid ei saada maksetest, mida teevad meetmest kasusaavad ettevõtjad, vaid kõigilt tarbijalt, kes elektrienergiat ostavad, olenevata sellest, kas nad on abikavast abisaajad või nende konkurendid. Sellist mehhanismi, mida kohtuotsuses käsitleti, ei saaks ettevõtjate ühendus saavutada. See paljastab abikava fiskaalse iseloomu, mis on võimalik ainult riigi sekkumise kaudu.
- (74) Komisjon leiab, et sellisest erinevusest piisab, et järeldada, et kõnealune juhtum hõlmab riigiabi.

7.2.2. Abi õiguspärasus

- (75) Abikava kehtestati enne Sloveenia ühinemist Euroopa Liiduga. Abikava peamine õiguslik alus on 1999. aasta energiaseadus. Kavast abi saavate kvalifitseeritud tootjate mõiste kehtestati elektrienergia kvalifitseeritud tootja staatuse saamise tingimusi käsitleva määrusega ⁽⁶⁾ 2001. aastal.

⁽¹⁾ Allikas: Rahvusvaheline Energiaagentuur: http://www.iea.org/Textbase/stats/electricitydata.asp?COUNTRY_CODE=SI

⁽²⁾ Näiteks vt juhtum N 161/04 – Portugal (ELT C 250, 8.10.2005, lk 9).

⁽³⁾ 2. juuli 1974. aasta otsus kohtuasjas C-173/73: Itaalia v. komisjon.

⁽⁴⁾ 22. märtsi 1997. aasta otsus kohtuasjas C-78/79: Steinike v. Saksamaa Liitvabariik.

⁽⁵⁾ Euroopa Kohtu 15. juuli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-345/02.

⁽⁶⁾ Sloveenia ametlik väljaanne nr 29/01 ja nr 99/01.

(76) Ühinemise ajal abikavast tulenevat riigi osalust kindlaks ei määratud. Abikavast abisaajate arv ei ole piiratud ega varem kindlaksmääratud. Abi võivad saada kõik elektri- jaamad, mis vastavad eespool nimetatud määruses sätestatud tehnilistele tingimustele. Samuti võivad pärast Sloveenia ühinemist abi saada uued võrku ühendatud kvalifitseeritud elektri- jaamad. Isegi iga üksiku abikava raames antava abimeetme puhul ei ole riigi osalus ette teada, sest see sõltub elektri- jaama jaoks riigi poolt fikseeritud ostuhinna ja keskmise turuhinna vahest, mille kõikumised ei ole etteaimatavad. Sloveenia on rõhutanud, et abikavast tulenev koormus riigile selgub alati tagantjärele iga aasta lõpus, mille jooksul abikava kohaldati.

(77) Võttes neid asjaolusid arvesse, leiab komisjon, et abikava on jätkuvalt kohaldatav ka pärast Sloveenia ühinemist Euroopa Liiduga.

(78) Komisjon märgib, et selline põhjendus oli esitatud juba menetluse algatamise otsuses ning et Sloveenia seda oma märkustes ei vaidlustanud.

(79) Tšehhi Vabariigi, Eesti, Küprose, Läti, Leedu, Ungari, Malta, Poola, Sloveenia ja Slovakkia Euroopa Liiduga ühinemisaktis (edaspidi „ühinemisakt“) loetletakse abi kategooriad, mis kõnealuste riikide Euroopa Liiduga ühinemisel loetakse olemasolevaks abiks EÜ asutamislepingu artikli 88 lõike 1 tähenduses:

— enne 10. detsembrist 1994 jõustatud riigiabimeetmed. Abikava jõustati 2001. aastal ning ei kuulu seega selle kategooria alla;

— ühinemisakti IV lisa liites loetletud abimeetmed. Kõnealust abikava loetelus ei esine ning seega ei kuulu see selle kategooria alla;

— abimeetmed, mille kohta komisjon pärast erimenetlust ehk „ajutist menetlust“ ei ole vastuväiteid esitanud.

Igasugune abi, mis on endiselt kohaldatav pärast ühinemist ning mis ei vasta eespool nimetatud tingimustele, loetakse EÜ asutamislepingu artikli 88 lõike 3 kohaldamisel uueks abiks nende riikide ühinemisel.

(80) Abikava ei kuulu ühtegi eespoolnimetatud kolme kategooriasse. EÜ asutamislepingu artikli 88 lõike 3 kohaldamisel tuleks ühinemisel abi seepärast lugeda uueks abiks. Kõnealusest abist komisjonile ei teatatud ning seepärast on tegemist ebaseadusliku abiga nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määruse (EÜ) nr 659/1999 (millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks) ⁽¹⁾ artikli 1 lõike f tähenduses.

7.2.3. Abi kokkusobivus EÜ asutamislepinguga

(81) Komisjon märgib, et abikava koosneb kolmest osast, sest abisaajateks on kolm erinevat abisaajate rühma. Esimese kahe rühma ehk rohelise elektrienergia tootjate ja tõhusate koostootmisjaamade puhul on Sloveenia eesmärk keskkonnakaitse. Kolmandale abisaajate rühmale ehk Trbovlje jaamale antava abi puhul on eesmärk elektrienergia teatava tarnekindluse säilitamine.

(82) Võttes arvesse meetmete erinevaid eesmärke, hinnatakse abikava eri osi eraldi.

Rohelise elektrienergia tootjatele antava abi kokkusobivus keskkonnasuunistega

(83) Komisjon hindas rohelist elektrienergiat tootvate elektri- jaamade toetusmehhanismi vastavust keskkonnasuunistele, eelkõige keskkonnasuuniste punktile 58 ja sellele järgnevatele punktidele, ning teeb järgmised tähelepanekud.

(84) Komisjon märgib, et abikavas kasutatud taastuvate energiaallikate määratlus on kooskõlas direktiivi 2001/77/EÜ määratlusega. Seega on abikava vastavuses keskkonnasuuniste punkti 6 lõiguga 8 ning punkt 58 ja sellele järgnevad punktid on kohaldatavad.

⁽¹⁾ EÜT L 83, 27.3.1999, lk 1.

- (85) Keskkonnasuuniste punkti 59 esimeses lõigus sätestatu kohaselt võivad liikmesriigid hüvitada vahe taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia tootmiskulude ja asjaomase elektrienergia turuhinna vahel. Seega võib selline hüvitis hõlmata ainult keskkonnasõbraliku elektrienergia tootmise lisatootmiskulusid võrreldes sellise elektrienergia tootmiskuludega, mida toodetakse tavapärastest energiaallikatest. Igasugune toetus peab katma ainult elektrijaama amortisatsiooni ning mõistliku kapitalitulu, kui liikmesriigid suudavad seda tõendada.
- (86) Sloveenia arvutas toetatava elektrienergia hüvitise fikseeritud tariifide (soodustariifid) vormis, mida kirjeldati eespool. Seadusega on kehtestatud abi määrade arvutamise objektiivsed meetodid. Eespool mainitud teabe kohaselt ei ületa toetus amortisatsiooni ja mõistlikku kapitalitulu. Abi antakse ainult 10 aastaks, sest selliseks ajavahemikuks on sõlmitud ka võrguoperaatorite ja rohelise elektrienergia tootjate vahelised lepingud. See ajavahemik on lühem kui selliste elektrijaamade tavapärane 15-aastane amortisatsiooniperiood. Komisjon märgib, et kõikidel juhtudel on kvalifitseeritud elektrijaamas elektrienergia tootmishind suurem nii keskmisest turuhinnast kui ka tagatud ostuhinnast. Seega on vahe rohelise elektrienergia turuhinna ja tootmiskulude vahel suurem kui preemia kõikide jaamade puhul.
- (87) Lisaks sätestatakse keskkonnasuuniste punkti 59 teises lõigus, et tegevusabi suuruse määramisel tuleks arvesse võtta kõik investeeringutoetused, mida kõnealune ettevõtja on saanud seoses uue jaamaga. Pärast menetluse algatamise otsust teavitas Sloveenia komisjoni sellest, et lisaks kõnealusele tegevusabile sai investeerimisabi ainult piiratud arv taastuvatest energiaallikatest elektrienergia tootjaid. Sloveenia rakendas õigusakte, mille kohaselt tuli investeerimisabi saajatel teatada saadud abi summa ning alles seejärel võimaldati neil toodetud elektrienergia fikseeritud hindadega võrku lasta.
- (88) Kui investeerimisabi on antud, vähendatakse soodushinda. Vähendamine toimub proportsionaalselt poole antud investeerimisabiga. Kuigi teoreetiliselt võib kindlaksmääratud osakaal kaasa tuua selle, et madalate tegevuskuludega tehnoloogiad saavad ülemäära hüvitist, on Sloveenia näidanud, et tegelikkuses on ainult väga vähestel juhtudel ülemäära hüvitamist esinenud, st vaid siis, kui investeerimisabi oli abikava vahenditega ühendatud. Eelkõige tuleneb see asjaolust, et praegu Sloveenial ei ole taastuvatest energiaallikatest elektrienergiat tootvaid elektrijaamu, näiteks tuuleelektrijaamu, mille tegevuskulud oleksid madalad.
- (89) Abikava edasiseks rakendamiseks on Sloveenia seadnud eesmärgiks võimalusel kohandada proportsionaalset vähendamist selliselt, et vältida ülemäära hüvitamist kooskõlas keskkonnasuuniste punkti 59 teise lõiguga.
- (90) Komisjoni seisukohast on Sloveenia seega näidanud, et meetme raames antav abi ei ületa meetmega toetatava taastuvatest energiaallikatest toodetava elektrienergia lisatootmiskulusid. Seega on meede kooskõlas keskkonnasuuniste punktiga 58 ja sellele järgnevate punktidega.
- Soojus- ja elektrienergia koostootjatele antava abi kokkusobivus keskkonnasuunistega*
- (91) Komisjon hindas soojus- ja elektrienergia koostootmisjaamade toetusmehhanismi vastavust keskkonnasuunistele, eelkõige keskkonnasuuniste punktidele 66 ja 67 ning teeb järgmised tähelepanekud.
- (92) Esiteks märgib komisjon vastavalt keskkonnasuuniste punktile 66, et abikavast abi saavate elektri- ja soojusenergia koostootmisjaamade tootmistõhusus ületab direktiivis 2004/8/EÜ sätestatud kontrollväärtusi. Sloveenia viib kontrollväärtused direktiiviga kooskõlla. Abikavast abi saavate elektri- ja soojusenergia koostootmisjaamad on seega vastavuses keskkonnasuuniste punktis 31 sätestatud abi saamise nõuetele.
- (93) Sloveenia esitatud teabest on näha, et elektrienergia keskmised tootmiskulud soojus- ja elektrienergia koostootmisjaamades on igal juhul kõrgemad kui tagatud ostuhind. ⁽¹⁾ Samuti võetakse arvutustes arvesse soojusenergia tootmisest ja müügist saadavat tulu. Seega võtab komisjon seisukoha, et abi summa on arvutatud kooskõlas keskkonnasuuniste punktiga 66.
- (94) Sloveenia teavitas komisjoni sellest, et soojus- ja elektrienergia koostootmisjaamadele antakse abi samadel tingimustel kui rohelise elektrienergia tootjatele. Kuna need eeskirjad tunnistati keskkonnasuunistega kooskõlas olevaks, leiab komisjon, et see abikava osa, mille alusel antakse abi soojus- ja elektrienergia koostootmisjaamadele, on vastavuses keskkonnasuuniste punktiga 66.

⁽¹⁾ Vt eespool esitatud tabelite viimast kolme rida.

Rohelise elektrienergia tootjatele ja soojus- ja elektrienergia koostootmisjaamadele antava abi rahastamismehhanismi vastavus artiklitele 25 ja 90

- (95) Komisjon leiab, et lõivu kehtestamine nii kodumaise kui ka imporditud rohelisele elektrienergiale kodumaal toodetud rohelise elektrienergia kasuks võis minevikus olla imporditud elektrienergia suhtes diskrimineeriv. Samas on Sloveenia uurinud imporditud roheliselt elektrienergialt makstud lõivu tagastamise võimalusi. Komisjon märgib, et selline tagastamine tugineks eelkõige ühenduse päritolutagatiste süsteemile. Täiendavate nõuete rakendamisel kaitseb liikmesriik süsteemi kunstlikult suurte impordideklaratsioonide eest. Nõuete proportsionaalsuse hindamisel võttis komisjon arvesse kunstlike deklaratsioonide ohtu ja Sloveenia turu väiksust, mille puhul sellised kunstlikud deklaratsioonid avaldaksid toetuste süsteemile märkimisväärset mõju. Seepärast leiab komisjon, et Sloveenia on võtnud asjakohaseid meetmeid, et heastada minevikus toimuda võinud diskrimineerimine.

- (96) Komisjon märgib, et Sloveenia on seadnud eesmärgiks uue rahastamissüsteemi rakendamise, mis tugineks ühenduse tasudel, mis ei sõltuks kodumaise või imporditud rohelise elektrienergia tegelikust tarbimisest. Uues mehhanismis imporditud rohelist elektrienergiat ei diskrimineerita.

Kokkuvõtte rohelise elektrienergia tootjatele ning soojus- ja elektrienergia koostootmisjaamadele antava abi kohta

- (97) Eespool esitatud asjaolusid arvesse võttes, vastab nii rohelise elektrienergia tootjatele kui ka soojus- ja elektrienergia koostootmisjaamadele antav abi keskkonnasuuniste kriteeriumidele. Kuna sellest piisab abi ühisturuga kokkusobivuse kinnitamiseks, ei pea komisjon vajalikuks analüüsida abi vastavust muudele sätetele vaatamata sellele, et kõnealuseid sätteid võeti arvesse menetluse algatamise otsuses.

7.3. Trbovlje jaamale antava abi hindamine

- (98) Sloveenia käsitleb toetust Trbovlje jaamale kui hüvitist elektrienergia tarnekindluse tagamiseks osutatava üldise majandushuviga seotud teenuse eest.

- (99) Hüvitist üldise majandushuviga seotud teenuse osutamise eest võib õigustada riigiabi andmise keelu erandiga.

Teatavatel juhtudel ei ole sellised hüvitised riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses. Otsuses kohtuasjas C-280/00 ⁽¹⁾ (edaspidi „Altmarki otsus“) seadis Euroopa Kohus neli tingimust toetuse suhtes, millega hüvitatakse üldise majandushuviga seotud teenuse osutamise kulusid, mille täitmise korral ei ole tegemist riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses.

- (100) Komisjon analüüsis Trbovlje jaamale antavat toetust nende nelja tingimuse põhjal.

- (101) **Esimene tingimus:** „abi saav ettevõtte peab tõesti olema vastutav avaliku teenuse osutamise kohustuse täitmise eest ja asjaomased ülesanded peavad olema selgelt määratletud.“

- (102) Komisjon märgib, et Sloveenia õigusaktidega pannakse Trbovlje jaamale varustuskindluse tagamise kohustus, viidates otse direktiivile 2003/54/EÜ, eriti selle artikli 3 lõikele 2 ja artikli 11 lõikele 4.

- (103) Komisjon on mitmes otsuses leidnud, et direktiivi 2003/54/EÜ artikli 11 lõiget 4 koostoimes sama direktiivi artikli 3 lõikega 2 saab käsitleda alusena tarnekindluse tagamiseks pandud üldise majandushuviga seotud teenuse osutamise kohustusele. ⁽²⁾ Artiklis mainitakse maksimaalselt 15 % kogu primaarenergiast, mis on vajalik asjaomases liikmesriigis tarbitava elektrienergia tootmiseks. Sellega seoses piiras Sloveenia Trbovlje jaamale antava toetuse ulatust, võttes samuti arvesse samal eesmärgil väljastpoolt käesolevat abikava saadavaid toetusi. See kohustus on samuti ajaliselt piiratud kuni aastani 2009.

- (104) Seega leiab komisjon, et esimene tingimus on täidetud.

- (105) **Teine tingimus:** „näitajad, mille alusel hüvitis välja arvutatakse, tuleb eelnevalt kindlaks määrata objektiivsel ja läbipaistval viisil.“

⁽¹⁾ Euroopa Kohtu 24. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas C-280/00: Altmark trans GmbH ja Regierungspräsident Magdeburg v. Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH.

⁽²⁾ Vt komisjoni otsused juhtumite N 34/99 (EÜT C 5, 8.1.2002, lk 2), NN 49/99 (EÜT C 268, 22.9.2001, lk 7), ja N 6/A/2001 (EÜT C 77, 28.3.2002, lk 26) kohta.

- (106) Praeguse juhtumi puhul on toetuse vormiks kindlaksmääratud ostuhind. Igal aastal avaldab valitsus otsuse, millega määratakse kindlaks ostukohustusega hõlmatud elektrienergia kogus ja selle ostuhind. Hinna kindlaksmääramisel kasutatakse läbipaistvat meetodikat ja abikõlblike kulude loetelu, mis hõlmavad ainult elektrienergia tootmiskulusid.
- (107) Seega leiab komisjon, et teine tingimus on täidetud.
- (108) **Kolmas tingimus:** „hüvitis ei tohi ületada hädavajalikku summat, mis kataks kõik või osa avaliku teenuse osutamise kohustuse täitmiseks vajaminevaist kuludest, võttes arvesse nende kohustuste täitmisest laekuvaid sissetulekuid ja põhjendatud kasumit.”
- (109) Ostuhind kehtestatakse selliselt, et see kataks ainult kokkulepitud koguse elektrienergia tootmiskulud. See ei hõlma kasumit.
- (110) Seega leiab komisjon, et kolmas tingimus on täidetud.
- (111) **Neljas tingimus:** „juhul kui ettevõtja, kellel on avalike teenuste osutamise kohustus, ei osutu konkreetsel juhul valituks riigihanke menetluse käigus, kui on võimalik valida kandidaat, kes suudaks osutada kõnealuseid teenuseid ühiskonna jaoks kõige madalamate kulutustega, siis tuleb vajaliku hüvitise suuruse määramiseks analüüsida kulutusi, mida teeb nõuetekohaselt juhitud ja avalike teenuste osutamise kohustuse täitmise seisukohast vajalikke transpordivahendeid omav ettevõtja, täites eespool nimetatud kohustusi, võttes arvesse tegevusest saadud tulu ja kõnealuste kohustuste täitmisest saadud mõistlikku kasumit.”
- (112) Trbovlje jaama ei valitud avaliku riigihanke menetluse käigus. Komisjoni sõnul on Sloveenia näidanud, et kõnealuse juhtumi puhul oli just Trbovlje jaam see, kes suudab osutada kõnealuseid teenuseid ühiskonna jaoks kõige madalamate kulutustega, pidades silmas käesoleva juhtumi nii õiguslikke kui faktilisi piiranguid. Praegusel juhul hõlmab avaliku teenuse osutamise kohustus tarnekindluse tagamist kuni 2009. aastani, kasutades kohalikke primaarenergia allikaid igal kalendriaastal kuni 15 % ulatuses kogu primaarenergiast, mis on vajalik Sloveenias tarbitava elektrienergia tootmiseks.
- (113) Praeguses olukorras oleks Sloveenias olnud vaid kaks elektrienergia tootmist, mis oleksid suutnud kõnealust avaliku teenuse osutamise kohustust täita. Need on Šoštanj jaam ja Trbovlje jaam.
- (114) Teistesse jaamadesse tuleks enne paigaldada kallid suitsugaasipuhastusseadmed, mis muudaks selle valiku majanduslikult ebaotstarbekaks. Šoštanj jaama kaks üksust, mis kodumaist kütet kasutavad, töötavad juba täisvõimsusel kodumaise pruunsöe baasil. Majanduslikult ei oleks otstarbekas võimsust kodumaise kütte baasil suurendada, sest selleks tuleks laiendada elektrienergia või varustada selle üksused kaasaegsete suitsugaasipuhastusseadmetega. Punktis 112 osutatud 15 % piirangu arvutamisel võtavad Sloveenia ametiasutused arvesse ka nende kahe üksuse toodangu. Seega praegusel juhul suutis vaid Trbovlje jaam täita avaliku teenuse osutamise kohustust. Trbovlje jaamale antav toetus hõlmab vaid 15 % seda osa, mida Šoštanj jaam hõlmata ei suuda.
- (115) Seega on Sloveenia kasutanud majanduslikult kõige otstarbekamat võimalust, et täita avaliku teenuse osutamise kohustust, mis seisneb kodumaistest allikatest elektrienergia tootmises. Võttes arvesse ka seda, et hüvitis avaliku teenuse osutamise kohustuse eest ei hõlma kasumit, leiab komisjon, et kõnealust teenust osutatakse ühiskonna jaoks kõige madalamate kulutustega. Avalik riigihankemenetlus ei oleks andnud odavamalt lahendust. Lühiajalises perspektiivis (kuni 2009. aastani) olemasolevate elektrienergia tootmistega või uute tootmistega jaamade ehitamiseks (eeldusel, et see oleks olnud võimalik) oleks tulnud teha ulatuslikke investeerimiskulusid ning iga pakkuja oleks samuti nõudnud hüvitist ning lisaks investeeritud kapitalilt ka mõistlikku kasumit. Selle tulemusena oleks tulnud suurendada avaliku teenuse kohustusega operaatorile antavat hüvitist.
- (116) Lisaks märgib komisjon, et puuduvad igasugused märgid selle kohta, et Trbovlje jaama ei juhita kui tavalist ettevõtjat või et seda ei juhita nõuetekohaselt. Komisjon märgib, et juba majandusliku ülemineku käigus Sloveenias kujundas ettevõtja oma tegevuse ümber, sulgedes eelkõige kõige vanemad ja amortiseerunud vähemtõhusad üksused ning vähendades töötajate arvu. Lisaks märgitakse, et tasu avaliku teenuse kohustuse täitmise eest ei sisalda mingil juhul kasumit.

- (117) Lõpetuseks täheldab komisjon, et Trbovlje jaam ei oles sellises olukorras, et kasutada 2008.–2012. aasta heitkogustega kauplemise süsteemi soodsat mõju, et avaliku teenuse kohustuse tulemusena saada täiendavat tulu või kasumit, võrreldes tulu või kasumiga, mida sarnane ettevõtte samaväärsetes tingimustes saaks. Tõepoolest paneb riik Trbovlje jaamale avaliku teenuse kohustuse toota elektrienergiat. Erinevalt elektrijaamadest, mis müüvad oma elektrienergiat vabalt turul, puudub Trbovlje jaamal alternatiiv lõpetada elektrienergia tootmine ja müüa CO₂ turul edasi vajalikud toetused, mille ta sai tasuta, ilma et oleks pidanud ostma samasuguse hulga hüvitisi, et täita oma tagastamiskohustusi. See ei takista elektrijaamal tõsta tõhusust vastavalt heitkogustega kauplemise süsteemiga loodud soodustuste struktuurile, vabastades seejuures vabad toetused, mida ta saaks müüa, täites avaliku teenuse osutamise kohustust toota teatav kogus elektrienergiat.
- (118) Eespool esitatud mõttekäik tugineb asjaolule, et praegusel juhul on pruunsüsi Sloveenias elektrienergia tootmiseks majanduslikult kõige soodsam kodumaine kütteallikas. Komisjon leiab, et praegu ja lühiajalises perspektiivis püsib olukord muutumatuna.
- (119) Lisaks märgib komisjon, et teatavate elektrienergia tootmise tehnoloogiate puhul, kus kasutatakse kodumaiseid taastuvaid energiaallikaid, on tootmiskulud juba praegu ainult veidi kõrgemad kui pruunsöe baasil toodetava elektrienergia tootmiskulud. See kehtib näiteks biomassi energijaamade kohta, kus Sloveenia väitel on tootmiskulud keskmiselt 18,18 SIT/MWh, mis on ainult veidi üle 10 % kõrgemad kui Trbovlje jaama vastavad kulud.
- (120) Seepärast märgib komisjon, et käesolevas otsuses esitatud põhjendused tuginevad eelkõige käesoleva juhtumiga seotud asjaoludel ning eriti asjaolul, et Trbovlje jaamale pandud avaliku teenuse kohustus lõppeb 2009. aastal. Kaugemas perspektiivis, kui taastuvate energiaallikate kulud on vähenenud ja taastuvaid energiaallikaid kasutavate jaamade tõhusus on suurenenud, võib olukord muutuda.
- (121) Lisaks võtab komisjon arvesse seda, et kõnealune avaliku teenuse osutamise kohustus pandi jaamale ühenduse õigusakti ehk direktiivi 2003/54/EÜ alusel. Kõnealuse avaliku teenuse kohustuse erilist olemust, milleks on Sloveenias elektrienergia tarnekindluse tagamine, võib määratluse kohaselt käsitleda piiranguna teenuse osutaja suhtes, kes saab teenust osutada vaid selle riigi piires, kes talle nimetatud kohustuse pani.
- (122) Seega leiab komisjon, et Sloveenia kasutatud meetod, mille põhjal määrati kindlaks Trbovlje jaamale antava

hüvitise suurus, tagab üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamise ühiskonna jaoks kõige madalamate kulutustega. Arvestades käesoleva juhtumi erilisi õiguslikke ja faktilisi asjaolusid, ei näi hüvitis ületavat summat, mida tavaline ja hästitoimiv ettevõtja samasuguse kohustuse täitmiseks oleks taotlenud. Seepärast leiab komisjon, et neljas tingimus on täidetud, võttes samuti arvesse asjaolu, et avaliku teenuse kohustus lõppeb 2009. aasta lõpus. Nimetatud ajaline piirang annab Sloveenia võimaluse kaaluda, kas pruunsöe kasutamise korral võtta alates 2010. aastast kasutusele puhta söe tehnoloogia või kooskõlas Euroopa Liidu energiapoliitikaga ⁽¹⁾ minna üle biomassienergia või mõne muu vähesaastava energia kasutamisele.

- (123) Eespool esitatud asjaolusid arvesse võttes, leiab komisjon, et Trbovlje jaamale nimetatud konkreetsetel asjaoludel antav toetus vastab Almarki otsuses esitatud neljale tingimusele ning seega ei ole riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Abi, mida antakse kvalifitseeritud elektritootjatele, kes kasutavad primaarenergia tootmiseks Sloveenia energiaseaduses määratletud taastuvaid energiaallikaid, on kokkusobiv EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktiga c.

Artikkel 2

Abi, mida antakse kvalifitseeritud elektritootjatele, kes kasutavad Sloveenia energiaseaduses määratletud soojus- ja elektrienergia koostootmisjaamu, on kokkusobiv EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktiga c.

Artikkel 3

Trbovlje jaamale antav Sloveenia energiaseaduses määratletud abi ei ole riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses.

Artikkel 4

Käesolev otsus on adresseeritud Sloveenia Vabariigile.

Brüssel, 24. aprill 2007

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Neelie KROES

⁽¹⁾ Vt energiapaketti, jaanuar 2007, eriti KOM(2006) 843 (lõplik).